

NR. 4 DETSEMBER 2020

Hea lugeja!

SISUKORD

Loomakasvatus

- 2 *K. Karisalu, L. Jürgenson*. Loomakasvatus 2020. aasta üheksa kuuga

Veised

- 4 *O. Kärt*. Lehm lüpsab suust
7 *O. Saveli*. Mõned vahepeatused teel 10 000 kg-ni lehmalt
10 *T.-T. Bulitko*. Elusveiste müük 2020. aastal
12 *J. Mättik*. Puhtatõuliste lihavesise aretuspullide kontrollitud üleskasvatamine 2019–2020

Hobused

- 15 *K. Sepp*. XXVI eesti raskeveohobuste päev
15 *K. Sepp*. Tori hobuste päev – 20.08.2020 Toris
16 *K. Sepp*. Parimad noored trakeenid – Paramount ja Pisco

Sead

- 17 *J. Rivera*. Sigade pekipaksuse vähendamine: vastuse annab loodus
18 *S. M. Schmid, C. D. Leubner, L. N. Köster, J. Steinhoff-Wagner*. Imikpõrsaste kastreerimise tegelik olukord Saksamaal küsitluse alusel

Teadus

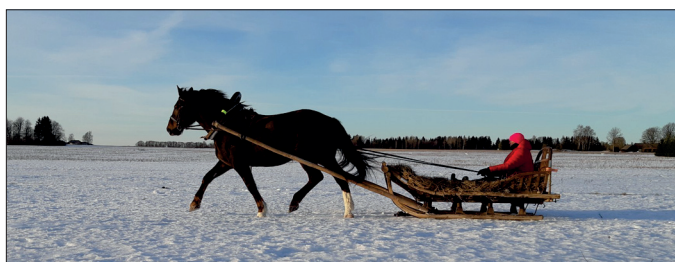
- 19 *P. Padrik, T. Hallap, T. Bulitko, Ü. Jaakma*. Sugu-selekteeritud sperma kvaliteet ning kasutamise ja emasloomade tiinestumise dünaamika aastati
22 *T. Hallap, P. Padrik, Ü. Jaakma*. Aberdiini-anguse tõugu pullikute sigimisvõime testimine

Referaadid

- 26 *G. Breves*. Piimaveiste aretuse ja pidamise jätkusuutlik kontseptsioon, arvestades loomakaitset, ökoloogiat ja ökonomiat

Kroonika

- 29 *S. Lättemäe*. Konkurss „Aasta põllumees“ 20-aastane
29 *S. Lättemäe*. Esmakordselt pälvis aasta põllumehe tiitli naisettevõtja
30 *M. Kass*. Akadeemiline Põllumajanduse Selts tähistas 100. aastapäeva konverentsiga
31 *O. Saveli*. Tõuaretuse tänapäev

Ahti Septeri foto

Maailm jätkab olukorras, aga juba teises ja raskemas laines, mis korraldab, õigemini paneb raamid igapäeva töödesse ja tegemistesse. Transport, vahendus- ja meelelahustustegevus on tugevasti pärsitud, sest põhinevad inimeste lähikontaktidel, mis on aga takistatud või hoopis keelatud. Kindlasti jääb noorte põlvkonnale kauaks meelde, mitte ainult mentaalselt, vaid jätab ka jäljed õppimisse ja teadmistesse.

Tõulooma näitusele omase optimismiga jätkasime kogumiku vormistamist, aga viimaste tööde ootamine venitas trükki andmise ikka septembri lõppu. Õnneks alustasime varakult. Tõuraamatu pidamise 135. aastapäev sai kajastatud, kuid kümme tonni piima aastalehmalt vaid osaliselt. Aga suur tänu kõigile kirjutajatele, eriti teadustööde autoritele, kes lisasid vürtsi kogumiku sisule. Samaviisi ka konverentsile, mille saime ohutult, aga ohtukartvalt 14. oktoobril ERMis läbi viidud. Ligi 80 osalenut polnudki ootamatu ja maskikandmine tagas ohutuse ka pärast.

Eesti Tõuloomakasvatajate Ühistu suutis veel nädala pärast läbi viia volinike koosoleku Keavas ja tõuaretuse seminari Tüiril, kus kuulajad kohal, kuid kaugemad ettekanded peeti juba läbi telesilla. Aasta põllumees kuulutati välja piiratud arvu osalejate ees, aga EPKK foorumid novembris taandusid internetti.

Rõõmu pakub, et 20. aasta põllumehe tiitli sai eesti holsteini kasvataja ja aretaja ning kutsehariduse õpetaja Kaja Piirfeldt. Teeb rõõmu, et noor naine on nii suutlik ja mitmekülgne. Särevere koolihoone on ikka periooditi huvitavaid isiksusi välja lasknud, praegusel juhul ka tagasi võtnud õpetama. Ikka õnne!

Õnnetleda saab, nagu viimasel ajal kombeks, ka meid, kes me oleme Akadeemilise Põllumajanduse Seltsi liikmed, sest APS sai saja-aastaseks. Selts ühendab endas üle kahesaja kraadiga teadlase, õppejõu või praktiku, ja loomakasvatuse edule on nendest ikka abi olnud. Tahaks loota, et loomakasvatustevõtted paneksid õla alla kraadiõppele, toetades noori studiumi ajal. Küll nad tulevad ja toovad teadusmõtte ka tootmisse, sest järjest keerukamaks lähevad ettevõtte tootmise- ja juhtimisprotsessid.

Käesolev aasta on keerukas ka loomakasvatajatele, sest juba füüsiliste kontaktide piiratus takistab suhtlemist ja kaubavahetust. Kujukas näide on tõumüük, kus ostja ei pääse valima, ja müüja peab kauba virtuaalselt kohale saatma. Nii ETKÜ juhtkond tegutsebki, mis on aega- ja vaevanõudev, et oma liikmete soodsat turgu mitte kaotada. Ka loomakasvatusele üldse on rasked ajad, sest kokkuostuhinnad on jällegi alla tootmishinna. Loomade arv, v.a lambad, on püsinud, lehmade piimatoodang jätkab ikka tõusu. Kas inertsi, ei usu, ikka tubli töö. Lootusrikkalt uude aastasse!

Olev Saveli

Akadeemiline Põllumajanduse Selts tähistas 100. aastapäeva konverentsiga

PhD Marko Kass
APSi president

Laupäeval, 5. detsembril toimus seltsi 100. aastapäevale pühendatud visioonikonverents, mis oli juubeliaasta avasündmuseks. Korraldajad seadsid sihiks keskenduda konverentsil peasjalikult põllumajanduse rollile Eesti ma-

janduskasvu tagamisel ja kliimamuutustega kohanemisel. Teiste seas said sõna Teaduste Akadeemia president Tarmo Soomere, maaülikooli prorektor Ülle Jaakma, Helsingi Ülikooli agroökoloogia dotsent Priit Tammeorg, keskkonna asjatundjaid MSc Sirli Pehme ja Oxfordi Ülikoolis doktorikraadi kaitsnud Liisa Parts.

Foto 1. APSi president Marko Kass võtab vastu Teaduste Akadeemia presidendi Tarmo Soomre ja peasekretäri Jaak Järve õnnitlusi
(A. Tänavots)

Konverentsi avas seltsi president, kes rääkis põllumajandusteaduste visioonist, tõmmates paralleeli sümfooniaorkestri ja põllumajanduse vahel. Seltsi president tõi välja, et sarnaselt sümfooniaorkestriga, kus on mitmed pillirühmad, mis peavad kokku kõlama, nii on ka põllumajanduses üksteisest sõltuvaid valdkondi. Ettekannetes tuli korduvalt esile, et lähikümnendil seisame kliimamuutuste ja rahvastiku kasvu tõttu silmitsi toidujulgeoleku riskide, uute taimehaiguste, loomataudide ja energianappusega, mistõttu vajame enam põllumajandusteadlaste abi väljakutsetega kohanemiseks. Seetõttu on oluline juba valdkonnas kogutud teadmused jagada ja parimal viisil ära kasutada. Nii on ühiste eesmärkide keskmes põllumajanduse roll ringmajanduse eestvedajana, kestlikumad võimalused toidutootmiseks, aga ka kliimamuutused.

Akadeemik Soomere keskendus suuresti kliimamuutustega seonduvale, käsitledes stsenaariume, kuidas kliimasoojenemisega kaasnev mõjutab kõige muu kõrval ka põllumajandust. Professor Ülle Jaakma selgitas ring- ja biomajanduse sisu ning põhjendas ELi programmi „Talus taldrikule“ võimalusi muuta sinne toidutootmine senisest ressursiefektiivsemaks ja keskkonnasõbraliku-

Foto 3. APS 100 toimkond: vasakult Ülle Tamm (ETKI), Evelin Loit (EMÜ), Heli Kiiman (EMÜ), Ingrid Bender (ETKI), Marko Kass (EMÜ) ja Alo Tänavots (EMÜ)
(A. Tänavots)

maks. Priit Tammeorg Soomest andis lühikese ülevaate ELi kliimaneutraalsuse eesmärkide saavutamise erinevate taimekasvatuse- ja mullaparandusviiside rakendamisel, tuues ohtralt näiteid oma uurimisrühma varasemast teadustööst. Erasektorit esindav Sirli Pehme illustreeris oma esinemist arvukate näidetega ettevõtetest, kes üha enam oma tegevustes järgivad kliimaneutraalsuse põhimõtteid. Eelmisel aastal Suurbritannias doktorikraadi omandanud Liisa Parts võttis vaatluse alla pestitsiidiresistentsuse uuringud ning kuidas tekkiv teadmine panustab oluliselt toidujulgeoleku suurendamise lähiaastatel.

Korraldajad loodavad, et seltsi juubelikonverents oli hea võimaluse teha üleskutse teiste valdkondade teadlastele, et suurendada koostööd põllumajandusteadustega. Seda eriti olukorras, kus esseeisvad globaalsed väljakutsed puudutavad meid kõiki – nii põllumehi kui põllumajandusteadlasi.

Akadeemilise Põllumajanduse Seltsi juubeliüritused jätkuvad uuel aastal, kui ilmub sajandit kokkuvõttev raamat ja avatakse seltsi ajalugu käsitlev näitus ning leiavad aset temaatilised sündmused.